

REGISTRERINGSMETODE OG VEJLEDNINGER (RØRHØG *Circus aeruginosus*)

Nedenstående registreringsmode er anvendt af Rovfuglegruppen og Arbejdsgruppen for Danmarks Rovfugle siden systematiserede rovfugle-undersøgelser i Danmark fra 1975. Nedenstående er udarbejdet til Rovfuglegruppen i feb. 1982 af Hans Erik Jørgensen.

Vejledning i optælling af ynglende Rørhøge.

Registrering af ynglende rørhøge sker på grundlag af observationer af parrets adfærd i yngletiden. I denne forbindelse opdeles yngletiden i fire perioder:

1. Etableringsperioden
2. Rugeperioden
3. Ungeperioden
4. Udflyvningsperioden

I hver af disse perioder har ynglende fugle forskellige typer af adfærd. Disse adfærdsmønstre er, sammen med registreringschancerne, beskrevet i det følgende.

1. Etableringsperioden

Perioden strækker sig fra parret besætter territorium i midten eller slutningen af april, og indtil hovedparten af fuglene har påbegyndt rugningen i begyndelsen af maj. I denne periode er registreringschancen god, idet der er stor aktivitet på ynglepladsen. Specielt er territorieflugten let at iagttage. Denne foregår flere timer dagligt, og udføres af begge mager eller han alene i stor højde over territoriet, som regel med han - af og til også hun heftigt skrigende. Territorieflugten afsluttes altid med, at fuglene lander i styrtdyk på reden, og altid med han først. I etableringsperioden kan desuden hyppigt iagttages redebygning (hun på den egentlige rede, han på samme eller nærliggende han-rede) og parring. Parring observeres relativt ofte, fordi hun inden denne, fra en busk, hegnspæl eller trætop (evt. fra jorden), skrigende kalder på han.

2. Rugeperioden

Perioden starter når første æg er lagt og hun påbegynder rugningen, og indtil ungerne er udruget. I denne periode er registreringschancen dårlig, idet han kun flyver af reden ved forstyrrelser evt. af fremmede fugle, der passerer reden), samt når den fodres af han. Overbringelse af bytte sker i luften, hun sætter sig i nærheden af reden og fortærer byttet (normalt 3-5 minutter), hvorefter den, ofte efter en kort rundflyvning, igen lander på reden og genoptager rugningen. Fodring af den rugende hunsker kun få gange dagligt. I rugeperioden ses han af og til kredse lavt over yngleområdet, men sidder i øvrigt mest på fast plads (busk, hegnspæl el. Lign.) nær reden, ofte ret skjult. Bedst chance for at registrere fuglene er når han hævder territoriet mod fremmede artsfæller, eller forsøger at bortjage potentielle trusler (større rovfugle etc.) fra yngleområdet.

3. Ungeperioden

Perioden strækker sig fra første unge er udruget og indtil samme er flyvedygtig. Registreringschancen varierer en del, idet den er noget afhængig af forholdene omkring ynglepladsen. På større lokaliteter (over 5 ha) og i utilgængelige og uforstyrrede terræner er registreringschancen rimelig god, hvorimod der på små lokaliteter med let tilgængelighed og dermed hyppigere forstyrrelser er dårlige registreringschancer.

Utilgængelige/uforstyrrede områder: Fodring af ungerne har som regel følgende forløb: han ankommer med bytte, hun som har siddet på eller i nærheden af reden - flyver op og modtager byttet i luften over redeområdet, og lander på reden med byttet. Handlingen giver betydelige registreringsmuligheder, idet den foregår adskillige gange dagligt, og viser begge fugle let synlige over ynglepladsen i nogle minutter. Når ungerne er et par uger gamle, opholder hun sig mindre fast på reden, og sidder i stedet i busk eller på andet let synligt sted nær reden og venter på fødebringende han. Sådanne stationære hunner giver gode registreringsmuligheder.

Let tilgængelige områder med forstyrrelser: Fodring af ungerne foregår "altid langt mindre iøjnefaldende end hos par på områder af foregående type. Bytteoverlevering observeres næsten aldrig over reden, og sker altså længere væk fra ynglestedet. Herefter flyver hun hurtigt direkte til reden, og forlader som regel hurtigt området igen. Han synes ofte selv at overbringe byttet på reden, men forlader altid reden straks. Hun har kun sjældent en på afstand let synlig siddeplads, hvor den venter på fødebringende han. Det er klart, at fuglenes mere forsigtige optræden giver dårligere registreringschancer end på områder af foregående type.

4. Udflyvningsperioden

Perioden strækker sig fra tidspunktet, hvor første unge er flyvedygtig, og indtil familien opløses, dvs. det tidsrum hvor ungerne har forladt reden, men stadigvæk holder til på ynglepladsen og fodres af de gamle fugle. I de første to uger efter ungerne er blevet i stand til at flyve, opholder de sig samlet i rørene eller (hyppigere) i buske og på hegnsplæle tæt ved reden. De fodres af de gamle fugle, som regel overbringes byttet i luften. Efter at ungerne har forladt redens nærmeste omgivelser, er der endnu stort sammenhold i kullet, som forbliver i yngleområdet yderligere et par uger, hvor de - med faldende frekvens - stadig fodres af han (sjældnere også hun). På grund af ungernes iøjnefaldende tilstedeværelse er registreringschancen i udflyvningsperioden god.

Definition af et ynglepar.

Par med observationer af mindst et af de ovenfor beskrevne adfærdsmønstre betragtes som ynglepar. Dette indebærer i realiteten, at par som besætter et territorium, betragtes som ynglende. Definitionen har vist sig at være holdbar, idet der ved kontrolundersøgelser er konstateret, at over 90% af de par, som etablerede territorium også udrugede unger (n=107).

Rørhøg han ved yngleområde. Foto: Bente Holm-Petersen ©